

„БАКР - АГЕНЦИЯ ЗА КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ” АД

ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА ПРОЗРАЧНОСТ НА БАКР ЗА 2011 Г.

Този доклад е изготвен в изпълнение на изискването на т. 6 от Вътрешните правила за управление на конфликти на интереси на „БАКР - АГЕНЦИЯ ЗА КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ” АД (БАКР) и обхваща дейността на агенцията през 2011 г.

1. Юридически статус, структура на собствеността и управление на БАКР през 2011 г.

Българската агенция за кредитен рейтинг (БАКР) е частна компания, учредена като акционерно дружество през 2002 г. Адресната регистрация на седалището е в София, бул. “Христо и Евлоги Георгиеви” № 95, ет.1, ап.1. Не са регистрирани клонове и няма дъщерни дружества.

Основната дейност на БАКР е в областта на изготвяне на анализ за кредитоспособността и определяне на кредитен рейтинг на български фирми и институции, в т.ч. търговски фирми и производствени предприятия, финансови и кредитни институции, общини и др.

През 2011 г. няма промени в юридическия статус, структурата на собствеността и управлението на БАКР. Не са регистрирани клонове и дъщерни дружества. През настоящата година е регистрирана промяна в наименованието на дружеството от „Българска Агенция за Кредитен Рейтинг” АД на „БАКР - АГЕНЦИЯ ЗА КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ” АД.

През 2011 г. не са настъпили промени в капитала и акционерната структура на БАКР. Капиталът на агенцията към 31.12.2011 г. е 105 400 лева със следните акционери:

- Христо Михайловски – 57,305%;
- Корпоративно управление АД – 37,951%;
- Соня Софронова – 4,744 %

През 2011 г. БАКР не е придобивала собствени акции.

През 2011 г. няма промени в състава на Съвета на директорите. Надзорник на съобразността е д-р Мариана Асенова, преподавател в Софийския университет. Прокурист е д-р Кирил Григоров.

През отчетната година започна процедура по ликвидация на свързаното с БАКР „Дружество за икономически анализи” АД. С решение на акционерите от 28.06.2011 г. беше взето решението за ликвидация и беше избран ликвидатор. До края на 2011 г. бяха получени съответните удостоверения от НАП и НОИ, беше извършена дерегистрация по ДДС и в момента тече изискуемия по закон шестмесечен срок за претенции от страна на евентуални кредитори.

През 2010 и началото на 2011 г. цялостната дейност на БАКР извън рейтинговия процес беше посветена на регистрацията съгласно РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 1060/2009 на Европейския парламент и на Съвета.

На 06 април 2011 г. БАКР беше регистрирана съгласно РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 1060/2009 на Европейския парламент и на Съвета от Европейския орган по ценни книжа и пазари (ESMA).

2. Рейтингов процес

Анализ на съответствието на кредитните рейтинги на БАКР АД и Moody's Investors Service (Moody's)

През отчетната година се направи такъв анализ с цел постигане на съотнасяне на различните степени за кредитно качество от рейтинговите скали на БАКР и Moody's и с цел подпомагане на клиентите на агенцията във връзка с прилагането на Наредба № 29/2006 г. на Комисията за Финансов Надзор на Република България.

Анализът на съответствието беше извършен на база сравнението на:

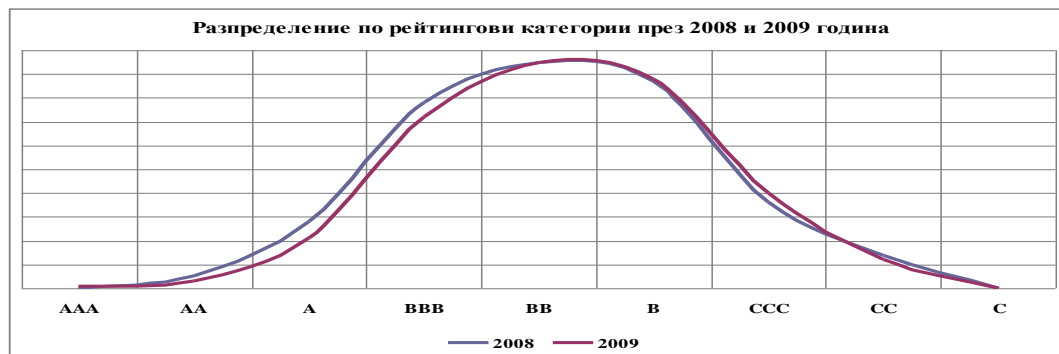
- Регионално и секторно покритие (пазарни сегменти);
- Обхват на кредитните оценки;
- Дефиниции за неизпълнение;
- Съответствие на рейтингови скали;
- Съответствие на нивата на неизпълнение;
- Процедури по изработване и присъждане на кредитните оценки.

През 2011 г. беше направен задълбочен анализ на нивата на неизпълнение и преходите от една рейтингова категория в друга.

Матрица на прехода

„БАКР – АГЕНЦИЯ ЗА КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ” АД съставя преходни матрици, чрез които представя в табличен вид вероятността за преминаване (преход) от една

рейтингова категория в друга (в целия спектър от AAA до D). Преходните матрици се изчисляват на база на присъдените от БАКР кредитни рейтинги през определен период.



През 2008 и 2009 г. разпределението на рейтингованите единици по присъдени рейтинги има параметрите на нормалното (гаусово) разпределение.

Представената по-долу матрица обхваща периода 2004-2009 година и е съставена на базата на присъдените рейтинги от БАКР през отделните години на периода.

Преходна матрица за периода 2004 - 2009 година

	AAA	AA	A	BBB	BB	B	CCC/C	D
AAA								
AA	7.69%	69.23%	15.38%			7.69%		
A		2.04%	63.27%	18.37%	16.33%			
BBB		0.79%	4.76%	66.67%	19.05%	7.14%	2.15%	
BB			3.91%	17.97%	50.78%	22.66%	4.18%	0.78%
B				5.49%	26.37%	41.76%	15.62%	5.49%
CCC/C				1.89%	7.55%	26.42%	52.83%	11.32%

На базата на присъдените рейтинги, БАКР изчисли и вероятността от неизпълнение (default) през отделните години.

Едногодишен размер на default по рейтингови категории (%)

	AAA	AA	A	BBB	BB	B	CCC/C
2009					1.05%	5.75%	10.00%
2010				1.39%	3.16%	7.95%	13.46%

С оглед подобряване качеството на оценка, БАКР приложи един от най-известните устойчиви методи за оценка Bootstrap, който се прилага при оценка на параметри при малообемни съвкупности. Използването на този метод в конкретния случай е подходящо, което се доказва при сравнението на основните параметри – средната аритметична величина и средното квадратично (стандартно) отклонение. При съвкупността, получена като резултат от прилагането на метода Bootstrap, средната аритметична е равна на съвкупността, включваща само единиците, на които БАКР е

присъдила рейтинг, а стандартното отклонение в двете съвкупности се различава само с 0.021.

Преходната матрица за периода 2004-2009 година и едногодишният размер на default по рейтингови категории, изчислени от съвкупността след прилагането на метода Bootstrap, имат следните стойности:

**Преходна матрица за периода 2004 - 2009 година
от разширена извадка по метода Bootstrap**

	AAA	AA	A	BBB	BB	B	CCC/C	D
AAA								
AA	14.46%	30.12%	54.22%			1.20%		
A		2.87%	37.10%	32.26%	27.78%			
BBB		1.16%	4.90%	54.42%	25.51%	11.84%	2.15%	
BB			4.87%	15.06%	42.36%	31.12%	4.18%	1.27%
B				5.83%	28.74%	40.52%	15.62%	4.59%
CCC/C				1.91%	8.11%	30.07%	50.79%	9.01%

**Едногодишен размер на default по рейтингови категории от разширена
извадка по метода Bootstrap**

	AAA	AA	A	BBB	BB	B	CCC/C
2009					1.30%	4.46%	9.04%
2010				0.99%	3.29%	8.23%	17.03%

Сравнението на стойностите, изразяващи вероятността от неизпълнение, изчислени на база на двете съвкупности, показват различия, които могат да послужат като база за определяне на долна и горна граница на интервали от вероятност за default.

Интервални граници на едногодишен размер на default по рейтингови категории

	AAA	AA	A	BBB	BB	B	CCC/C
2009					1,05%-1,30%	4,46%-5,75%	9,04%-10,00%
2010				0,99%-1,39%	3,16%-3,29%	7,95%-8,23%	13,46%-17,03%

Оттеглени кредитни рейтинги

Оттеглянето на кредитен рейтинг представлява отказ на БАКР от използването на присъден кредитен рейтинг и отразява актуалното становище на агенцията за кредитоспособността на рейтингования обект.

Оттеглянето на кредитен рейтинг става с решение на Рейтингов комитет на БАКР и се означава със символа (о). БАКР оповестява оттеглянето на кредитен рейтинг, като в информацията се включва и обосновка на решението за оттегляне.

През 2011 г. БАКР е оттеглила присъдения кредитен рейтинг на следните рейтингови субекти:

- Корпоративни – “Диба Профил” ООД, “Рувекс” АД, “Херкал” ЕООД, “АТ Инженеринг 2000” АД, „Българска банка за развитие” АД;
- Публични – община Видин, община Поморие, община Сливен.

3. Актуализации на методологиите и моделите за оценка, екипи

Методологии

В съответствие с процедурата за актуализация на методологиите на БАКР през 2011 г. бяха иницирани дейности по проверка чувствителността на анализирания показател.

След направения анализ, в началото на годината с решение на Рейтинговия комитет на „БАКР” АД бяха внесени допълнения в някои секции на методологията за финансова сила на банка.

Допълненията се въведоха с оглед на това, че новите изчисления, които са по метода на 12-месечната пълзяща (ttm - trailing twelve months), дават по-точна представа за ефективността на рейтингованото дружество и позволяват сравнение на различни дружества във всеки избран момент.

Предложението за по-добра чувствителност засегна формулите, по които се изчисляват коефициентите **Възвръщаемост на собствения капитал**, **Възвръщаемост на активите**, **Нетен лихвен марж** и **Брутен лихвен спред**. След промените те ще бъдат изчислявани по следния начин:

- **Възвръщаемост на собствения капитал** = Сума на нетната печалба за последните 4 тримесечия / Среден размер на собствения капитал за последните 5 тримесечия);
- **Възвръщаемост на активите** = (Сума на нетната печалба за последните 4 тримесечия / Среден размер на активите за последните 5 тримесечия);
- **Нетен лихвен марж** = (Сума на нетния лихвен доход за последните 4 тримесечия / Среден размер на доходоносните активи за последните 5 тримесечия);
- **Брутен лихвен спред** = (Сума на лихвените приходи за последните 4 тримесечия / Среден размер на доходоносните активи за последните 5 тримесечия) - (Сума на лихвените разходи за последните 4 тримесечия / Среден размер на лихвените пасиви за последните 5 тримесечия).

През месец май подобни допълнения бяха направени и в методологията за рейтинг на способност за изплащане на икове на застрахователно дружество.

Формулите, по които се изчисляват коефициентите **Възвръщаемост на собствения капитал** и **Възвръщаемост на инвестиционния портфейл (Доходност)** вече се изчисляват по следния начин:

- **Възвръщаемост на собствения капитал** = (Сума на нетната печалба за последните 4 тримесечия / Среден размер на собствения капитал за последните 5 тримесечия);
- **Възвръщаемост на инвестиционния портфейл (Доходност)** = (Сума на нетния резултат от инвестиционна дейност за последните 4 тримесечия / Среден размер на инвестициите за последните 5 тримесечия).

Екипи

Всеки кредитен рейтинг се изработва от специално формиран за целта екип от финансови анализатори. Екипът се ръководи от водещия финансов анализатор и се състои от още един или двама финансови анализатори според вида на рейтинговия обект. Ролята на финансовите анализатори е да пресъздадат цялостна и ясна картина за състоянието на обекта на рейтингова оценка и за рисковите фактори, които биха могли да повлияят на бъдещото му развитие. В процеса на работа анализаторите са длъжни да събират максимално актуални и достоверни данни. Тяхно задължение е да проверяват събраната информация, съпоставяйки различни източници, които биват изрично посочвани в доклада.

Анализаторската дейност е насочена към оценка на способността на оценявания обект да изпълнява навременно задълженията си, поради което след разглеждането на всеки рисков фактор трябва да бъде конкретно упоменато неговото значение в цялостната оценка на риска. Даваната от анализаторите оценка, както на отделните рискови фактори, така и на цялостното състояние на обекта на оценяване трябва да бъде непредубедена и независима. Анализаторите не трябва да допускат тя да бъде повлияна от лични или чужди интереси.

През 2011 г. финансовият анализатор Елена Туйова напусна агенцията. На нейно място беше назначен Радостин Денев. През тази година БАКР назначи и двама нови специалисти – статистици.

Персоналът на БАКР е назначен по трудови договори, като заплащането и оценката на дейността на анализаторите не зависи от заплащането по договора за кредитен рейтинг.

4. Описание на системата за архивиране и съхраняване на информацията

БАКР съхранява следната информация, свързана с процеса на изработване и присъждане на кредитен рейтинг:

- *имената на анализаторите взели участие в изработването на кредитния рейтинг, протокол от Рейтинговия комитет, информация дали кредитният рейтинг е бил поискан или не;*
- *счетоводни документи за получените плащания, свързани с присъждането и ползването на кредитния рейтинг;*
- *ползваната методология и процедурата за изработване и присъждане, кредитния доклад и вътрешните междинни документи по време на изработването на кредитния рейтинг;*
- *вътрешната и външната кореспонденция (вкл. електронните съобщения), свързана с изработването на кредитния рейтинг.*

БАКР съхранява тази информация не по-малко от пет години след присъждане на кредитния рейтинг. Предвид конфиденциалността на част от информацията, необходима за изготвянето на оценка на нивото на кредитоспособност, събраните от анализаторите от публични източници и от срещи с мениджмънта данни за обекта на оценка, предоставената от клиентите счетоводна информация, предварителните анализи по отделните секции на кредитния доклад, предварителния и окончателния доклад за кредитоспособност се съхраняват в изградена за нуждите на БАКР мрежова информационна система с лимитиран достъп, базирана на собствен физически сървър, осигурен в самостоятелно помещение. Информацията, постъпила на хартиени носители се съхранява в оборудван със СОТ архив в офиса на БАКР. Постъпилата в електронен вид информация се архивира веднъж месечно върху самостоятелни носители и се съхранява в съобразено с изискванията за сигурност помещение извън офиса на агенцията.

БАКР спазва стриктно изискванията на местното законодателство по отношение на архивиране и съхраняване на информацията. През 2011 г. Агенцията закупи нов сървър с по-добри възможности за съхранение на информацията. Беше направен преглед и преподреждане на архива на дружеството.

5. Резултатите от работата на Надзорника на Съобразността през 2011 г.

Надзорникът на съобразността следи и идентифицира всеки настоящ и потенциален конфликт на интереси, който може да повлияе върху служителите, които участвуват във взимането на решенията в рейтинга. Надзорникът на Съобразността наблюдава по какъв начин БАКР и нейните служители спазват нормативните документи, регулиращи работата на рейтинговите агенции, Кодекса за професионално поведение и други вътрешни правила и процедури. Надзорникът на съобразността трябва да изпълнява тези задължения, като освен това се ангажира редовно да контролира служителите за спазване на тези стандарти. Този контрол се извършва чрез документални проверки, разговори със служителите, както и чрез персонално присъствие на заседания на Рейтинговия комитет. Резултатите от проверките намират място в ежегодните доклади на Надзорника. Въз основа на тези доклади Съветът на директорите е длъжен да предприеме необходимите мерки за отстраняване на пропуските и повишаване на ефективността на вътрешните управленски и контролни системи.

Основният акцент на работата на Надзорника на съобразността през 2011 г. беше свързан с работата по проверка на съответствието на БАКР с изискванията на Българска Народна Банка за Агенциите за външни кредитни оценки.

Бяха извършени проверки в следните направления:

1. Съответствие на БАКР със изискванията на БНБ за Агенциите за външни кредитни оценки;
2. Преглед на прилаганите от БАКР методологии, проверка за актуалност;
3. Проверка за потенциални конфликти на интереси;
4. Проверка на изискването за оповестяване на информацията за присъден кредитен рейтинг от БАКР (вкл. чрез интернет страницата на БАКР).

Резултатите от дейността на Надзорника на съобразността за 2011 г. са както следва:

1. По отношение съответствието на БАКР с изискванията на БНБ за Агенциите за външни кредитни оценки:
 - Беше направена проверка на изискването за обезпеченост с финансов ресурс и получени приходи от присъдените кредитни оценки;
 - Определен беше пазарният дял на БАКР към края на месец август 2011 г. на база брой поддържани кредитни рейтинги през 2011 г. за следните агенции: БАКР, Агенция за кредитни рейтинги и анализи, Moody's, S&P и Fitch Ratings. Делът на БАКР към този момент възлиза на 45%.
 - Беше направена проверка на използваемостта на присъдените кредитни оценки от БАКР за остойностяване на финансови инструменти и сделки от трети страни. Оценките на БАКР се използват от застрахователни компании, пенсионни и други фондове като следствие от включването на БАКР в списъка на агенциите, признати за целите на чл. 75, ал. 2 от Кодекса за застраховането през 2006 г. и през 2008 г. в списъка по чл.2 ал. 3 на Наредба № 29 от 12 юли 2006 г. за

минималното ниво на кредитните рейтинги на банките и за определяне на държавните, регулираните пазари и индексите на регулираните пазари на ценни книжа съгласно чл. 176, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване от страна на Комисията за Финансов Надзор. Освен това, оценките на БАКР се използват от над десет различни участници на пазара, което беше документално установено.

- Беше проверено доколко банки използват присъдената от БАКР кредитна оценка при емитирането на облигации и/или при оценка на кредитния риск. Беше документално установена работата с шест банки – „Общинска банка” АД, „Токуда Банк” АД, „Хипоинвестбанк” АГ, „НЛБ БАНКА СОФИЯ” АД, „Банка ДСК” ЕАД и „Централна кооперативна банка” АД .

2. По отношение на прилаганите от БАКР методологии

Методологиите се актуализират най-често вследствие промени в нормативната уредба на икономиката и финансово-счетоводната отчетност. Прокуристът на БАКР е отговорен да следи за резултатите от валидацията на методологиите и рейтинговите модели и при необходимост да инициира промени в тях. В зависимост от вида на документа и спецификата на дейността се съставят работни групи за подготовка на предложенията. Промените в методологиите се обсъждат и приемат от Рейтинговия комитет на БАКР. Прокуристът докладва за своята работа на Рейтинговия комитет, изпълнителния директор и Съвета на директорите. Основна отговорност на Прокуриста по тази функция е регулярният преглед и актуализацията на методологиите за кредитен рейтинг, за което той докладва при възникване на необходимост от промени. Контрол на дейността по вътрешен преглед осъществяват изпълнителният директор и СД.

През 2011 г. бяха направени актуализации на:

- Методология за кредитен рейтинг на способността за изплащане на искове на застрахователно дружество;
- Методология за финансова сила на банка.

3. По отношение на проверките за конфликти на интереси

През 2011 г. не бяха установени конфликти на интереси. Също така не са подавани и сигнали от страна на служители на БАКР за установени съмнения или нередности в областта на конфликтите на интереси.

- 4. По отношение изискването за оповестяване на информацията за присъден кредитен рейтинг (вкл. чрез интернет страницата на БАКР). Основни констатации и резултати от проверката.

След завършване на процедурата „Рейтингов комитет” и присъждането на кредитен рейтинг изготвеният доклад се предоставя на възложителя за забележки, допълнения и възражения по изложените факти в срок от 3 работни дни. В случай че те са съществени, докладът бива коригиран в съответствие с тях и се представя повторно пред Рейтинговия комитет за присъждане на кредитен рейтинг.

След като на възложителя бъде предоставен окончателен доклад и сертификат за присъден кредитен рейтинг, на интернет страницата на БАКР се публикува резюмето на доклада и кредитният рейтинг.

При изготвянето на поръчан от клиент кредитен рейтинг се използват подробни данни за обекта на рейтингова оценка, предоставени от клиента. Той дава по-пълна картина за състоянието на обекта в сравнение с рейтинг, базиран изцяло на публични данни. Непоискан кредитен рейтинг се означава със съкращението (н) след буквите на рейтинга и се оповестява по същия начин, както поисканите рейтинги.

Оповестяването на процеса по изработване и присъждане на кредитен рейтинг е уредено в Кодекс за професионално поведение на БАКР – т.3, А, Процедурата по изготвяне и присъждане на кредитен рейтинг и Вътрешните правила за управление на конфликти на интереси – т.4 и 5. На уеб сайтът на БАКР са публикувани списък с допълнителните услуги и методологиите с описание на ключовите допускания.

Също така, в доклада за кредитен рейтинг се описват източниците на информация, името на анализатора на кредитния доклад, първа дата на рейтинга, препращане към описание на методологията и рейтинговата скала.

БАКР публикува Годишен отчет за прозрачност. Изискванията към Доклада за прозрачност са описани във Вътрешните правила за управление на конфликт на интереси – т.б.

Изпълнява се изискването за оповестяване на принципите на използваните методологии с описание на ключовите допускания.

6. Система на управление и политика за ротация на анализаторите на БАКР и нейното прилагане

Принципът на ротацията е регламентиран във Вътрешните правила за конфликт на интерес по следния начин:

- а) старшите анализатори не участват в рейтинговането на една и съща организация или свързани с нея лица повече от четири години;*
- б) анализатори не участват в рейтинговането на една и съща организация или свързани с нея лица повече от пет години;*
- в) други лица, одобряващи кредитни рейтинги, не участват в дейности по определяне на кредитен рейтинг за същото оценявано лице или за свързани с него трети лица през период от повече от седем години;*
- г) цитираните в предходните алинеи лица могат отново да започнат работа по кредитните рейтинги на тези организации след прекъсване от две години;*
- д) проверките за спазването на принципа на ротацията се извършват от офис мениджъра, който докладва резултатите на изпълнителния директор на БАКР.*

През 2011 г. не са допускани изключения от приетите принципи.

7. Финансова информация за доходите на БАКР през 2011 г.

Относителният дял на приходите по отделни видове кредитен рейтинг и кредитни доклади за последните три години са показани в следната таблица:

На база годишен приход

	2009	2010	2011
Корпоративни	27%	13%	5%
Финансови	16%	36%	41%
Застрахователи	22%	28%	22%
Публични	15%	6%	9%

На база приходи от кредитни рейтинги

	2009	2010	2011
Корпоративни	34%	16%	7%
Финансови	20%	43%	53%
Застрахователи	28%	34%	29%
Публични	19%	7%	11%

Приходите от допълнителни дейности през последните три години са следните:

- 2009 г. – 19 % от общите годишни приходи;
- 2010 г. – 18 % от общите годишни приходи;
- 2011 г. – 23 % от общите годишни приходи.

Списък на най-големите двадесет клиента на БАКР за 2011г., подредени по азбучен ред по приходи, съгласно т. 5.2. от Вътрешните правила за конфликт на интереси.

1. ЗАД „Алианц България” АД
2. ЗАД „Армеец”
3. „Банка ДСК”
4. „Банка Пиреос България” АД
5. ЗД „Бул Инс” АД
6. ЗАД „БУЛСТРАД ВИЕНА ИНШУРЪНС ГРУП”
7. „Българо-Американска Кредитна Банка” АД
8. ПОК „Доверие” АД
9. „Евролийз Ауто” АД
10. „Инвестбанк” АД
11. ЗК „Лев Инс” АД

12. Община Варна
13. Община Каварна
14. Община Кюстендил
15. „Общинска банка” АД
16. „Овергаз Инк.” АД
17. „ОЗК – Застраховане” АД
18. „Търговска банка Д” АД
19. „Централна Кооперативна Банка” АД
20. „Юробанк И Еф Джи България” АД

Приходите от „Юробанк И Еф Джи България” АД, „Банка Пиреос България” АД, „Българо-Американска Кредитна Банка” АД, „Централна Кооперативна Банка” АД и Община Варна надвишават 5% от общите приходи на БАКР за 2011 г.

Допълнителни услуги, оказвани от БАКР

През 2011 г. БАКР е оказвала следните допълнителни (ancillary) услуги:

- пазарни анализи (на сектори и подсектори на икономиката, предприятия и проекти) и предварителни оценки на икономически тенденции и прогнози;
- изработване на скоринг модели и скоринг карти за оценка кредитоспособността на корпоративни и малки и средни предприятия;
- изработване на скоринг модели и скоринг карти за оценка кредитоспособността на физически лица;